

באחת הסצנות היא סוּטרת על פני מחור (תוקפני). מתנסה בהרפתקת-אהבים עם סוסי הרובעה התורן של החברה שבה היא מסתובבת. מוצאת סוג חדש של אהבה במחיצת צייר יהודי-בריטי (אותו מגלם אלן בייטס) ומסיימת כאשה חופשית. לא משוחררת. מן הסוג השורף חיות, אלא חופשית. מן הסוג השומר לעצמו את הזכות להחליט מה יהיה עתידו.

קיום ההכפיה. ואם הסרט הוא הצלחה גם מבחינה מסחרית — הרי חלק מהצלחה זו יש לזקוף גם לזכותה של שחקנית שכל הזמן נמצאת על סף ההצלחה, אבל רק עכשיו עברה אותו. שמה ג'יל קלייבורג, ומאורסקי השב עליה כבר בשני סרטים קודמים. הוא ערך עימה צילומי ניסיון גם לפני אהבה את אשתו וגם להתחנה הבאה, גריניץ' וילג', אבל בכל פעם בחר באחרת. ג'יל, מצידה, הצליחה ללמוד כמה תפקידים שנראו שמנים, עקרונית, כמו זה של קארול לומבארד בגייל ולומבארד או של המר רגלת בעל-כרחה בקו הסוף, אבל אף אחד משני התפקידים הללו לא הוציא אותה מחוג המבטיחות.

הפעם, היא מקיימת, בהדרגה של מאי זורסקי היא ממיכה להשתמש בעוקצנות הטיבעית שלה, אבל יחד עם זאת חושפת את עצמה (ולא רק גופנית) בסני המצלמה, מרשה לה ללכת איתה במצבים המביכים והרגישים ביותר, ואינה פוחדת להראות כאמה של נערה בת 15, או להתנהג בהתאם.

לכאורה, זהו סרט מאד אמריקאי. העיר ניו-יורק מהווה חלק חשוב מאד באווירה, והבעיות כאילו נתפרו עבור האנשים החיים בה. אבל במבט שני, אפשר למצוא את ההקבלות למצבים המתוארים בסרט בכל הכרה מערבית, כולל החברה הישראלי. דווקא העובדה שהסופר מעוגן כליכך במציאות, שכל הגיבורים עובדים לפונקציות ושבעיות הכסף, המגורים או

גברת לבנה בנועיל שחור

לנוכלים באהבה (הור, תל-אביב, ארצות הברית) — שני נועלים פורצים (בנפרד) כספות, מרמים את העולם התחתון וגונבים מבנקים. איש אינו חושד בהם ופשעיהם כמעט מושלמים, לולא בלש ערמומי עומד לצאת לנימלאות. עם פרישתו, שלף הבלש את המידע ומכריח את הפורצים הנוצצים להקדיש חמש שנים לטיפול בנוער במצוקה, ואם אין זה מוצא חן בעיניהם הוא מוכן להמציא את ההוכחות המרשיעות לרשויות המוסמכות. זהו אחד מצאטות נושאים שהוליווד האמינה בהם מאז ומתמיד. יש בו הכל — בדיחות והפתעות, לוכסוס ותודעה סוציאלית, מתח ורומנטיקה.

הבדיחות מפוזרות בקצב של אחת לדקותיים, הדלילות מוסתרת על-ידי שפע של עלילות-מישנה, הכוכבים הכאריים מאתנים אינם יכולים שלא לעורר את ההזדהות של הצופים. וכמו באותם הימים, גם החסרונות נשארו בעינם. מאחר שהאזנים קוסבי ופואטיה כליכך סימפטים, אין איש מההר עוד במעמד המוסרי או במיבנה הנפשי שלהם. מאחר שאין רצון להטריד יתר על המידה את שלוות הצופים, הופכות בעיות אמורות — דוגמת תיסכולו של נוער-השוליים שאינו מאמין בעתידו — לבדיחה שנפתרת ב"קלות יחסית, אחרי כמה דימועות-תנין של המדריכה ועוד כמה דימועות-תנין של התיכנים. ההבל הויחדי המשמעותי בין הימים הטובים ההם לזמן הזה, הוא שבעבר היתה טבעת-הנישואין תנאי-חובה לחיי גבר ואשה תחת גג אחד (ללא טבעת הם היו תמיד באים על עונשם בסוף הסרט)

פואטיה וקוסבי: פורצים נוצצים

ואילו היום — הגבורה היא להוכיח עד כמה מיותרת ה"טבעת". מי שיתעקש לבדוק בציניות הסרט, יוכל אולי לומר שזוהי דרשה בצורה של אחד שיש לו, באוזני אחרים שאין להם, דרשה שמטרתה להרגיע את המתמרדים כדי שלא ישנו את סדר הניינים הנוח והתקין בעולם. מי שמתמצא בתעשיית הקולנוע יבחין עד מהרה שהמצב אינו מסובך כליכך: זהו פשוט מוצר-צריכה חדיפעמי, לאכילה בורבמקום וללא בדיקות של הרכב המזון.

הסביבה מוצגת בצורה מוחשית כליכך, היא שמעניקה את האמינות לסרט. הוא היה יכול להחלט להתרחש בתל-אביב — בתוספת אחת. במקרה זה היה צריך להוסיף כצפה בהבנת. אלא שלשם כך יש צורך בהומור שחור עוד יותר מזה של מאורסקי.

תדרוך חובה לראות

תל-אביב — מיפגשים מן הסוג הישיר, פרובינסי, ג'וליה, הרומן שלי עם אנני, לילה באופרה, יום מיוחד.

ירושלים — המסיבה של דוג, קריאת העורב, מיפגשים מן הסוג השלישי, רחוב הסטר, זעקות ולחישות, פנים מול פנים.

חיפה — מיפגשים מן הסוג השלישי, ג'וליה.

תל אביב

*** **פרובינסי** (מחיאון תל-אביב, צרפת) — סרט מורכב, מסובך ומעולה ביותר של המבאי אלן רגה, על ליל הסיני טים של סופר מזדקן שבו הוא רואה את משפחתו בדמות מפלצות, ויום המחרת שבו מוצגת המישפחה כפי שהיא. מישחק נדיר של ג'ון גילגוד, דירק בוגרד, דייוויד ורגה, אלן בורסטין ואיליין סטריץ'.

*** **הרומן שלי עם אנני** (סינמה 2, ארצות-הברית) — השלם ההמגובש בסרט וודי אלן, על מערכת-היחסים ושכין משכיל יהודי מתוסכל, בן-גילו של וודי לבין בדרנית אמריקאית נבוכה, בת-גילה ושל דיאן קיטון. מצחיק עד דמעות ומעורר הירחורים נוגנים. קיבל ארבעה פרסי אוסקר — בצדק.

ירושלים

*** **רחוב הסטר** (ארנון, ארצות-הברית) — ושיחזור צנוע ורגיש לתקופה של הגירת היהודים לאמריקה, בסוף המאה הקודמת, ולמאבק בין המאמינים ביהדותם לבין החפצים באמריקאיותם. עם קארול קיין וסטיב קיטס.

*** **זעקות ולחישות** (בנייני האומה, שוודיה) — מסע אל תוך נבכי הנשמה של שלוש אהיות שאחת מהן גוססת, ושל המטפלת הדואגת לה, לפי מיטב מסורת האיבחון חסר-הפשרות של איגמר ברגמן. מרטינו השלמים ביותר.

חיפה

*** **ג'וליה** (שביט, ארצות-הברית) — פרק מזיכרונותיה של הסופרת ליליאן הלמן, המתרכז בבידידות שבינה לבין בת-עשירים שהפכה לוחמת מחתרת אנטי-נאצית באוסטריה שלפני מלחמת-העולם השנייה. משוחק היטב על-ידי ג'יין פונדה וואנסה רדגרייב.

תרועת הפה שנסתם

במאי ואידה למרות הכל — למעבר

דרך משרדו של המפיץ, עוד באותו היום לתא-המכונות של האולם הגדול בפסטיבל. הסרט הורכב ללא בדיקה מוקדמת על מכוונת-ההקרנה, וההצגה החלה. אחרי עשר הדקות הראשונות הסתבר שטעות במערכת הפולנית גרמה שקטע מסופו של הסרט הודבק דווקא בתחילתו. אחר-כך, כאשר הופיע הקטע במקומו הנכון, הוא עורר בוז ושריקות בקהל, הובא בסופו של דבר להסבר והתנצלות מצד המכונאים שהקרינו את הסרט. אחרי ההצגה, באורח בלתי-רישמי, היו כמה מן הפולנים מוכנים לספר שלא היתה זו טעות כלל, במקום שבו הופיע הקטע המאוחר, בתחילת הסרט,

פרשת איש השיש הנחלה לפני שנתיים לערך. כתב של ביטאון-הבידור וראיית הנומן לפולין כדי לראות סידרה של סרטים מקומיים חדשים. בין השאר הראו לו בנאוה סרט חדש של במאי-היוקרה הפולני אנדריי ואידה (פוניני-1961) בשם איש השיש.

הכתב הנלהב שלח ביקורת למערכת העיתון, ובה ציין במפורש שזהו אחד הסרטים האמציים והחשובים ביותר שנעשו במיזרח-אירופה מאז מלחמת-העולם השני. נייה. עוד קודם שיבשה הדיו על הגיליון, הסתבר שגם הרשויות בפולין סבורות כמוהו, ומשום כך הודיעו בצורה חד משמעית כי הסרט נאסר לייצוא, לא רק למערב אלא גם לארצות-הברית. מאותו רגע הפך סירטו של ואידה מטרה לזיכיונים ציבוריים בינלאומיים רבים. כל פסטיבל שאף להציג אותו, לפני כולם הושבו ריקם. העיתונאים הפולנים שביקרו במערב הודה, בלחש, שזהו סרט-חובה למי שרצה להבין את המתרחש בגן-העין הסוציאליסטי של ארצם, אבל גדמה היה כאילו העניין אבוד וחוק מאותו יחיד סגולה שביקרו בווארשה, נבצר מוהבני הקולנוע לעמוד על טיבו של ואידה החדש. **טעות מכונות.** עד שבא פסטיבל הסרטים האחרון בקאן וגרם הלא-אינעים לכמה ממקשיחי הקרמן המיוזת. עוד בתחילת הפסטיבל התבשרו הנוכחים כי צפוי להם סרט-הפתעה יום לפני הנועילה, אבל איש לא נקב בשמו של הסרט. בבוקר יום הצגתו התנהגו עדיין ויכוחים ונשמרו ניהושים שונים, עד שעלה מנהל הפסטיבל ג'וזף זאקוב על הבמה והודיע כי מדובר באיש האובד.

אם כי עדיין לא ברור בדיוק כיצד התגנב הסרט בכליזאת למערב, הניסה הרישמות היא זו: הפולנים, הזקוקים למטעם זר, התפתו להצעה קוסמת של מפיץ-מטעם צרפתי, והסכימו למסור את הסרט להפצה אחרי תום הפסטיבל בקאן. המפיץ, מבלי לספר לפולנים עבר, הבטיח להנהלת הפסטיבל שישגי עבורה את הסרט ויבטיח ביקש מן הפולנים להקדים במיספר ימים את מסירת העותק לידיה. בתוצאה התבקשה בנימוקים שונים, הפולנים מסרו לו את העותק יום לפני סוף הפסטיבל וזה הגיע,